N°. 687. **DE GRONDWET.** 1855.

ZONDAG 12, MAANDAG 13 AUGUSTUS.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.50.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon,**
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet.**
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . " 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

De Nieuwsbode gevoelt zich genoopt ons twee *Lessen uit Madrid* te geven.

't Is ons altijd aangenaam te worden teregt gewezen of onderrigt. Wij maken geen verschil door wie dat geschiedt, zoo het maar is een verdiende les en een woord regt van pas en juist ter snede.

Maar men zie toe, dat men in staat zij zich op het standpunt te handhaven dat men inneemt, zoodra men iemand de les wil lezen.

Dragen die lessen het kenmerk van welmeenende belangstelling en goede trouw? Wij willen dat onderzoeken.

De Nieuwsbode zegt, "dat wij op 1 Augustus 1854 "met ingenomenheid de revolutie in Spanje niet alleen "hebben toegejuicht, maar zelfs de wettigheid van den "opstand, wanneer de constitutionnele waarborgen niet "werden gehandhaafd, hebben beweerd."

Is dat juist?

"Waar de waarborgen, die de constitutionnele re-"geringsvorm aanbiedt worden opgeheven of verbroken, "daar blijft aan het volk, als het verdrukt wordt en "uitgemergeld, geen ander middel over, dan om toe-"vlugt tot de wapenen te nemen. Het Spaansche volk "stond op, *niet als een gevolg van de ontwikkeling der "vrijzinnige begrippen*, maar omdat *de ter zijdestelling "der constitutionnele waarborgen* langer onmogelijk maakte "om, *langs den wettigen weg*, zijne wenschen en be-"geerten te doen hooren [illegible] de overmagt en de "*willekeur* slechts [illegible] "RIELE *kracht* eener [illegible] politieke regten "en vrijheden jaloersch, gestuit konden worden."

Ligt in *deze* zinsneden een enkel bewijs, dat wij de wettigheid van den opstand hebben beweerd en de revolutie toegejuicht? Of was er bij ons niet veeleer eene overtuiging merkbaar, dat de ter zijdestelling der constitutionnele waarborgen, de overmagt en de willekeur *onvermijdelijk* den opstand doen geboren worden?

Daarom zeiden wij: "Naar onze meening is de op-"stand in Spanje en zijne jammerlijke gevolgen juist "te wijten aan de pogingen om de constitutionnele "waarborgen aan het volk te ontnemen, om zijne poli-"tieke vrijheden te dooden. "*De Nederlander* wees nog "op "*de zedeloosheid*" dergenen, die bij uitnemendheid "tot het geven van goede voorbeelden geroepen zijn," als eene voorname oorzaak van den opstand.

Wij lazen dan ook in het adres, dat den 17 Julij aan Koningin ISABELLA werd angeboden, niets, waaruit blijken kon, dat de opstand tegen het *Koninklijk* gezag is gekeerd, veel min zagen wij daarin eenige zucht "om de beoordeeling van de regten, welke niet "geëerbiedigd zijn, over te brengen op de straat en "door de laagste volksklasse, welke in een tijd van "onrust en opstand voordeel ziet, te laten beslissen, "handhaven en verkondigen."

Integendeel, hebben wij "van een *opregten* terugkeer "op den *verlaten weg der constitutie* een spoedig her-"stel van rust en orde verwacht;" en op den afstand, waar wij staan van het tooneel der gebeurtenissen is het wel niet mogelijk te beslissen, of de *terugkeer* opregt was en niet door andere middelen moeijelijk en onmogelijk is gemaakt.

Elk kwaad loont zijn meester. "Koningin ISABELLA "stond onder den verderfelijken invloed eener Koningin-"moeder, die afkeerig is van elken constitutionnelen "regeringsvorm, die, geboren en opgevoed onder het "stelsel van absolutisme en autocratie, het volk geen "deel in de regering wil geven, die, als het ware, "het *anti-revolutionnaire* beginsel wil zien toegepast, "*dat de volken zijn om de Vorsten* en niet dat de Vor-"sten zijn om de volken."

De uitersten, tot welk een volk in tijd van opstand kan overslaan, schrijven wij vooral toe aan dat dwaze beginsel, dat door de anti-revolutie de revolutie doet ontstaan; de reactie der anti-revolutionnaire beginselen is de revolutie.

Waarom? Omdat er de godsdienst in gemengd wordt, en met de godsdienst de geestelijken of kerkelijken.

De poging, om naar het *droit divin* te regeren, waarmede zich elken *coup d'état* kan laten verdedigen, is gegrond in het misbruik, dat van *de godsdienst* wordt gemaakt. Van *elke* godsdienst, onder *alle* omstandigheden, in *elke* eeuw, bij *ieder* volk wordt partij getrokken door hare bedienaren, om zich op staatkundig gebied te doen gelden. Vergete men dat in Nederland ook onder Protestanten niet.

Het is eene les, die ons niet *uit Madrid*, maar door de geschiedenis en ervaring zelfs van Nederland gegeven wordt.

Die nu nog durft blijven beweren, dat de rigting van het Ministerie, in zake van belastingheffing, niet geheel in het spoor der constitutionnele partij is geraakt, verwijzen wij naar eene missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken, welke ten grondslag strekt van een besluit van Gedeputeerde Staten der provincie Zuid-Holland, waarbij de gemeente-besturen worden opmerkzaam gemaakt wat in het oog behoort te worden gehouden bij de overweging, of eene plaatselijke belasting op het gemaal wenschelijk en de heffing daarvan mogelijk is. (Zie ons no. van gister.)

De strekking immers van dit besluit schijnt niet, om de heffing *aan te raden.*

De bezwaren, welke daaraan verbonden zijn, worden niet ligt geacht [illegible]

Wij lezen toch:

"Al de kosten van toezigt komen uitsluitend ten "laste der gemeente."

't Is duidelijk en buiten tegenspraak. "Die kosten "zullen hier en daar zeker een groot deel van de op-"brengst vorderen, als men de middelen van toezigt "wil daarstellen, die noodzakelijk zijn om de opbrengst "van zoodanige belasting *eenigermate* te verzekeren."

Dat zal evenwel hen niet afschrikken, die het triviaal gezegde in den mond hebben en in practijk brengen: "wat men er toch van haalt is winst." Maar:

"Die middelen schijnen voor 's hands *altijd* ontoe-"reikend te zullen zijn in zoodanige *landelijke* gemeen-"ten, die in de nabijheid liggen van- of grenzen aan "gemeenten, alwaar *geene* plaatselijke belasting op het "gemaal wordt geheven."

Alleen in *landelijke*, niet in de *steden?*

De bezwaren klimmen; het was dus om den climax, dat alleen van *landelijke* gemeenten het eerst gesproken werd. Op *alle* gemeenten is *dit*, maar ook zijn de volgende bezwaren toepasselijk:

"Een aantal de nijverheid beperkende bepalingen, "zoo als het verbod aan ingezetenen, om handmolens "of quarus te bezitten of te gebruiken;

"tegen de vereenigde uitoefening van de bedrijven "van korenmolenaar, bakker, meelverkooper, enz.;

"tegen het malen tusschen zons-onder- en opgang "enz.";

Zij waren vastgesteld bij de bestaande Rijkswetten op het gemaal, "als *onontbeerlijk* om de rigtige op-"brengst van dit middel te verzekeren";

Doch "het schijnt twijfelachtig, of het opnemen van "zoodanige bepalingen in de plaatselijke verordeningen "op de invordering van het middel op het gemaal, "*in verband met de Gemeentewet*, bij de goedkeuring "der besluiten tot heffing van die belasting, *door de "Hooge Regering* zal beschouwd worden tot de bevoegd-"heid der gemeente-besturen te behooren".

En wat is nu de slotsom der redenering?

"Afgescheiden van de *vele moeijelijkheden*, die het "plaatselijk toezigt *uit zijn aard*, met betrekking tot "eene behoorlijke verzekering der opbrengst van eene "plaatselijke belasting op het gemaal, zal opleveren, "*zal de opbrengst*, na aftrek der kosten van surveil-"lance, *niet aan de verwachting beantwoorden en tot "misrekeningen aanleiding geven*, die voor den verderen "geregelden gang van het bestuur *groote bezwaren en "verwikkelingen* zullen na zich slepen."

Gedeputeerde Staten zijn, op grond van die ministeriële opmerkingen, van oordeel, "dat de Gemeente-"raden zich zullen genoopt gevoelen, om tot de in-"voering eener plaatselijke belasting op het bedoeld "middel, *alleen in geval van volstrekt gebiedende nood-"zakelijkheid*, te besluiten."

Als de Minister van Binnenlandsche Zaken, die volstrekt gebiedende noodzakelijkheid voor *Amsterdam* erkent, zijn wij nieuwsgierig daarvoor de redenen te kennen; want de opgetelde bezwaren zijn nu toch al van dien aard en van dat gewigt, dat de nood al uitermate groot moet zijn, waardoor de wet verbroken wordt.

De Algemeene Vergadering der Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, zal in deze maand zich met een hoogst belangrijk onderwerp bezig houden; — het betreft namelijk de vraag: "Welke pogingen kunnen "door de Maatschappij, hetzij in haar geheel, hetzij "door hare Departementen worden aangewend in be-"trekking om de Industrie te helpen verbeteren en "bevorderen?"

Belangrijk is het rapport, dat door de, daartoe ten vorige jare benoemde Commissie is uitgebragt, en waarvan de aanhef vooral ons is voorgekomen de algemeene aandacht te verdienen, omdat zij met eene wettelijke regeling van het onderwijs in een naauw verband staat.

[illegible] stelde Commissie meent, dat de Maatschappij Tot Nut van 't Algemeen, naar den aard harer inrigting en het geheele plan harer bemoeijingen, niet regtstreeks of onmiddellijk werkzaam kan zijn voor meergegoeden.

Zij moet goed ontwikkelde werklieden trachten te vormen, en bij het voorgenomen onderwijs niet, althans niet in de eerste plaats, op de behoefte der eigenlijke bazen het oog gevestigd houden. Hieruit volgt echter niet, dat de aanstaande baas of meester geen nut van dit onderwijs zou kunnen trekken. In tegendeel het is wenschelijk, dat de baas ook tot knecht geschikt zij; en wanneer het onderwijs goed gegeven wordt, zal hij van zelven op de hoogte worden gebragt om uit leer- of handboeken, de bijzonderheden tot zijn vak behoorende te kunnen verstaan. Het onderwijs behoort ook niet in voorlezingen of voordragten, maar in school-onderwijs te bestaan, waarbij de leerlingen gelegenheid hebben, vragen te doen, en het moet niet verder gaan, dan voor die leerlingen noodig, nuttig en begrijpelijk is. De Maatschappij zou onbereikbare bedoelingen koesteren, indien zij wetenschappelijk onderrigt wilde gegeven hebben voor ieder vak van nijverheid afzonderlijk, of wel bepaalde Technische scholen wilde oprigten, waarin de verschillende ambachten en handwerken als zoodanig onderwezen worden.

De commissie is trouwens van oordeel, dat onze handwerks- en ambachtsstand, wat *hecht* of *sterk* werk betreft, niet kan gezegd worden, zoo zeer ten achteren te zijn bij den nabuur, maar dat bij onzen werkman meest ontbreekt veredelde smaak en de geschiktheid en lust om voorwaarts te streven, om van verbeteringen en uitvindingen gebruik te maken, of zelfs daartoe te geraken.

Dit ontbrekende aan te vullen beschouwt de Commissie als het gewenschte doel van het te geven Onderwijs. In gepast verband met de Volksschool, zij 't eene voortzetting van, en dadelijke aansluiting aan het Lager School-Onderwijs in eene bijzondere rigting, beginnende met de herhaling van een deel van dat laatste Onderwijs, voor zoover het geleerde mogt blijken vervloeid te zijn. Zoo, b. v., heeft men in Rotterdam de Herhaling-scholen, die kwijnden, met het beste gevolg vervangen door genoemde *Lagere Industrie-scholen*, waarin de jonge handwerkslieden Herhaling-onderwijs ontvangen in verband met hunnen volgenden werkkring. Deze Instellingen vormen als 't ware de eerste klasse van de Industrie-School. Maar wenscht men met nog meer zekerheid op het doel af te gaan, dan behoort het Onderwijs reeds in de Lagere Scholen zelve aan te vangen, door de lees- en leerboeken ook met het oog op de stellige wetenschappen in te rigten, en de Onderwijzers voor zooveel noodig op te wekken om zich te bekwamen voor het onderrigt in de eerste beginselen der Wis- en Natuurkunde.

De Commissie gelooft nogtans dat men, van den anderen kant, zorgvuldig moet waken tegen het te hoog opvoeren van dit Onderwijs. In de Voorbereidende School of in de eerste klasse moet men liefst zoo min mogelijk kundigheden onderstellen; en vóór de toelating tot het meer wetenschappelijk Onderwijs zich wel overtuigen, dat de leerlingen in staat zijn het te volgen. Voor den Onderwijzer zelven is het eene onmisbare voorwaarde, wel te weten wat zijne leerlingen begrijpen en verstaan kunnen, opdat hun geene denkbeelden worden medegedeeld, die hunne bevatting te boven gaan. Iedere wetenschappelijke waarheid moet men hun aanschouwelijk maken en als

't ware vastleggen in het hoofd van den hoorder, door aanwijzing van het toepasselijk nut, dat er in gelegen is, zooveel mogelijk met voorbeelden aan den toekomstigen werk- en levenskring der leerlingen ontleend. Een Onderwijs, aldus te geven, vereischt eene bepaalde studie. Bij het bezit van wetenschappelijke kennis moet veel tijd gegeven, veel moeite besteed worden aan het leeren kennen van dien werk- en levenskring der jonge lieden. Het is noodig, dat men de werkplaatsen en fabrijken vele malen bezocht hebbe, en zich de technische taal, daar gebezigd, hebbe eigen gemaakt.

»Dit als vereischte in den Onderwijzer erkennende, moest de Commissie het wel toestemmen, dat de grootste moeijelijkheid op de meeste plaatsen steeds zou gelegen zijn in het vinden van geschikte Onderwijzers. Ware het mogelijk, in eene daartoe opgerigte school, Onderwijzers voor dit bepaalde Onderwijs op te leiden, zeker ware dit eene wenschelijke zaak. Maar daar de oprigting van eene zoodanige School te groote offers van de Maatschappij zou vorderen, meent de Commissie dat zij moet bedacht zijn op al zoodanige middelen, wel tot eene betere ontwikkeling in die rigting van de Onderwijzers zou kunnen leiden, en dat zij inmiddels de zorg moet op zich nemen, om geschikte handleidingen voor dat Onderwijs te verkrijgen. Immers de Commissie kent weinig, hetwelk opzettelijk voor dat Onderwijs geschreven is in onze taal.«

»Verder wijzen minder gelukkige proeven, hier en daar met dat Onderwijs genomen, op de noodzakelijkheid om de lessen der ondervinding daarbij opgedaan te verzamelen, opdat, indien de Maatschappij besluiten mogt tot eene krachtige ondersteuning van de bedoelde pogingen, zij de klippen vermijde, waarop men vroeger in dezen schipbreuk geleden heeft.«

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Ook heden weder volstrekt geen nieuws van het oorlogstooneel.

Een oogenblik was te Parijs het gerucht in omloop, dat de geallieerde vloten in de Baltische zee Reval gebombardeerd hadden en dat die operatie gelukt was. Eene depêche heeft dit gerucht zelfs medegedeeld, onder bijvoeging echter, dat er weinig rekening op te maken was. Het wordt heden door niets bevestigd. Geen onzer correspondenten spreekt er zelfs van. Men kan uit dit stilzwijgen afleiden, dat dit gerucht op geen goede gronden berustte. Indien het feit, overigens, juist was, dan zou de Noorder telegrafische linie dat reeds medegedeeld hebben.

De verschillende berigten van latere dagteekening uit het Oosten ontvangen, kennen slechts middelmatige belangwekkendheid toe aan de officiele verslagen, door het dagblad van St. Petersburg van 20 Julij (2 Aug.) medegedeeld, omtrent de operatien voor Sebastopol van 17 tot 22, in de Zee van Azoff van 14 tot 19 en in Klein-Azie van 8 tot 11 Julij.

Eene meeting ten voordeele der herstelling van Polen, welke in de afgeloopen week te Londen moest plaats hebben, onder voorzitterschap van den heer Lacy Evans, is Woensdag jl. gehouden, onder voorzitterschap van graaf Harrington; het publiek was zeer talrijk, maar de politieke notabiliteiten weinig in getal en onder de sprekers is sir Robert Peel de eenige die vermelding verdient. En niettemin beteekende zijne redevoering niet veel en was die slechts eene eenvoudige declamatie ten voordeele der onderdrukte nationaliteiten, wier zaak de regering herhaalde malen verklaard had, zich niet te willen aantrekken.

Lord Ebrington heeft een voorstel gedaan, waarvan de strekking was de herstelling van Polen als onafhankelijke natie.

Met moeite kon hij er toe geraken om zich te doen hooren; maar de weinige bijval van den edelen lord moet alleen aan zijn persoon toegeschreven worden. Hij behoort in de kamer onder de grootste voorstanders van de Zondag-viering, en was het voorwerp van verschillende onaangename manifestatien bij andere gelegenheden. Wat er ook van zij, het initiatief van lord Ebrington was eene ongunstige aanbeveling voor zijn motie. Aan den anderen kant heeft sir Robert Peel getracht lord Palmerston lof toe te zwaaijen en hij ontmoette telkens een hevigen tegenstand.

Een onbekende, de heer Collott, wierp vervolgens een twistappel in de discussie, door een amendement voor te stellen, dat een andere onbekende, de heer Hart, ondersteund heeft. Dit had de strekking dat de meeting meende, nimmer iets ten voordeele van Polen te kunnen doen, zoolang het ministerie lord Palmerston in zijn boezem had die de oorzaak was van de vernietiging eener natie, welke men wilde doen herleven.

De President drong er te vergeefs met nadruk op aan, dat de heer Collett zijn amendement zou terug trekken. Daar die heer echter bij zijne weigering bleef volharden, en ziende, dat de wanorde toenam, zoo verliet lord Harrington den presidialen zetel. De heer G. Thompson, oud-vertegenwoordiger, verving hem, en was niet gelukkiger in zijne pogingen bij den heer Collett, en voor dat de oorspronkelijke motie in stemming gebragt was, werd het amendement aangenomen, met de bijvoeging, dat men trachten zou een Poolsch legioen te organiseren.

Deze vergadering, welke met zoo veel ophef was aangekondigd, heeft dus tot niets geleid. Die mislukking bewijst al dadelijk, dat het vertrouwen in het Ministerie niet toeneemt, en in de tweede plaats, dat het publiek opgehouden heeft geloof te hechten in de vrijgevige bedoelingen der aristocratie. Tot dusverre was de beweging ten voordeele van Polen, uitsluitend begunstigd door den adel en twee onbekende burgers hebben thans de overwinning behaald over verscheidene edele lords. Die omstandigheid is belangrijk en verdient vermelding.

De *Morning Chronicle* blijft bij voortduring verzekeren, dat de Koningin het Parlement niet persoonlijk zal sluiten.

Zoo als te verwachten was, heeft de redevoering, Dingsdag in het Lagerhuis door lord John Russell uitgesproken, te [illegible] indruk gemaakt.

Die [illegible] het spreekt van zelf, niet zeer ten gunste van den [illegible] lord.

Uit Parijs wordt, dd. 10 Augustus gemeld:

Het blijkt alsnu, dat 316,864 inschrijvers aan de nieuwe leening hebben deel genomen. De inschrijvers boven de 50 fr. zullen 15,92 p.ct. van hunne inteekeningssom bekomen. Die van 50 fr. en daar beneden behouden hunne volle aandeelen. De stortingen geschieden met het meervoud van 10 fr. voor de inschrijvingen van 1,000 fr., en met het meervoud van 100 fr. van die daar boven zijn.

De zitting der Staten van het Koningrijk Saxen, is den 7 Augustus door den Koning gesloten. In de openingsrede wordt de verwachting uitgedrukt, dat de rampen en opofferingen van den oorlog voor Duitschland en Saxen gespaard zullen blijven.

»De krachtige houding van den Duitschen Bond,« zegt de Koning, »om de eer en de belangen van Duitschland te beschermen, heeft op belangrijke wijze tot dit resultaat medegewerkt. Mijne regering heeft evenzeer in dien geest in den boezem van den Rijksdag hare stem verheven.«

Uit Dantzig wordt gemeld: De *Jupiter*, die Nargen op den middag van den 7en verlaten heeft, is hier met tijdingen van de Oostzee-vloot aangekomen. Het gros der vloot vereenigde zich bij Sweaborg en men zeide, dat die vesting den volgenden dag zou worden gebombardeerd.

Uit Spanje wordt gemeld, dat de factie der broeders Hierros meer en meer magteloos wordt.

Te Madrid was sprake van de betaling van den eersten term der leening Domenech. Wat de leening Werner (60 millioen realen) betreft, waarvan de sluiting is aangekondigd: het schijnt thans, dat die nog niet geheel volteekend is.

Binnenland.

's Gravenhage, 11 Augustus.

Bij besluit van 29 Julij jl., no. 65, is op het verzoekschrift van commissarissen en directeuren der *Nederlandsche Zeeverzekering-maatschappij* te Amsterdam, bewilliging verleend tot verlenging van den duur dier naamlooze vennootschap voor den tijd van tien achtereenvolgende jaren, den 1sten Mei 1856 aanvangende, en zulks op den voet als door de vennooten is overeengekomen bij acte voor notaris en getuigen den 15den Junij jl. te Amsterdam verleden.

—

Tot vervulling der vacature van de predikantsplaats in de Hervormde gemeente te Loenen op de Veluwe (Gelderland), zijnde eene Koninklijke collatie, is, overeenkomstig de door de leden des kerkeraads, mitsgaders kerkvoogden en notabelen, gedane keuze, uit eene door het Departement voor de Zaken der Hervormde Eeredienst enz. opgevene nominatie, de benoeming uitgebragt op den heer E. H. Lasonder, hulpprediker te Hensden.

—

Z. M heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der Hervormde gemeente, als: van Scherpenisse c. a., onder de classis van Zierikzee, op H. van Strien Czn., predikant te Schore en Vlake; van Wolsum en Wethem, onder de classis van Sneek, op L. Kijlstra, predikant te Hantum en Hantumhuizen.

—

Z. M. heeft, met ingang van den 16den dezer, de officieren van gezondheid der 3de klasse J. A. C. von Köningslöw en A. A. Grondhout bevorderd tot officieren van gezondheid der 2de klasse in het vaste corps der Koninklijke Nederlandsche zeemagt, met bepaling dat eerstgenoemde zal rang nemen tusschen de officieren van gezondheid der 2de klasse J. F. G. T. Klinge en P. J. Idenburg.

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt Sir James Napier, vergezeld van zijn zoon John Napier, komende van Londen en in het hôtel *de Maréchal de Turenne* (hôtel *Fuhri*) de baronnes van der Hoop, geboren baronnes van Doernberg met familie, van Hessen, en de ridder de Gijra en familie, van Weenen.

A l'occasion de la fête nationale de la France, Mecredi le 15 Août prochain, un Te Deum solemnel sera chanté à midi, à l'Eglise de St Louis et Antoine au Boschkant. La légation Imperiale invite tous les Français, qui se trouvent dans cette résidence à y assister.

Dezer dagen werd door onderscheidene couranten gemeld, dat een Haagsche Predikant te Milaan in moeijelijkheden geraakt was omdat hij geweigerd zou hebben voor een voorbijgaande processie den hoed af te nemen. Men verzekert, dat dit berigt onwaar is.

Bij het Departement van Binnenlandsche Zaken is, ten behoeve der noodlijdenden door den jongsten watersnood, van den Heer Commissaris des Konings in de provincie Friesland ontvangen eene som van *twee guld.n vijf en zeventig centen*, wegens in de bus te Rauwerderhem gevonden giften.

* Programma der uit te voeren muzijkstukken door het muzijkkorps van het 4e regement dragonders, voor het Groot Paveljoen in het bosch, op morgen (Zondag), des namiddags ten 2 ure. 1°. Marche, par Fauconnier. 2°. Grande Polonaise, par Goeilicke. 3°. Fantaisie, le songe d'une nuit d'été, par Muller. 4°. Air Varié, par van Calk. 5°. Isabelle Valse, par Lanner. 6°. Ouverture Flandre au Lion, par Gevaert. 7°. Potpourri der Freyschütz, (op verzoek), C. M. v. Weber, 8°. Polka-Mazurka (Braband), par Sacra. 9°. Eisele Beisele Galop, par Haman.

De Minister van Finantien heeft, onder dagteekening van 7 Aug. jl., aan de heeren provinciale directeurs der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, doen afgaan de volgende missive:

»In den laatsten tijd is er meermalen verschil ontstaan omtrent de aangifte en belasting, bij invoer van verschillende ijzeren voorwerpen. Hetgeen door de ambtenaren gerangschikt werd onder ijzerwerk, meenden de belanghebbenden tot smeed-, staf-, roed-, band- of plaatijzer te behooren en met vrijdom van regten te kunnen invoeren. Dat verschil van meening deed zich, o. a., voor, bij raamijzer, hetwelk gebezigd wordt tot het vervaardigen van vensterramen, en bij gebogen platen voor daken.

Ten einde bij de ambtenaren, daarbij in uwe provincie betrokken, elken twijfel weg te nemen, welke zij daaromtrent mogten kunnen hebben, noodig ik U WelEd.Gestr. uit, hun te dezer zake de noodige voorschriften te geven.

Het zal U WelEd.Gestr., bij de beschouwing van den tariefpost ijzer, in het oog vallen, dat, behalve het gegoten ijzer in ruwe blokken of stukken, waaronder zoogenaamde schuitjes tot ballast begrepen zijn, en, behalve erts, in het algemeen van regten op den invoer is vrijgesteld het zoogenaamde smeed-, staf-, roed-, band- en plaatijzer, en dat in het bezonder nog eenige bepaalde voorwerpen voor dien vrijdom zijn opgenomen, namelijk sporen voor ijzeren wegen, gegoten ijzeren gaspijpen en gegoten buizen voor waterleidingen.

Door smeed-, staf-, roed-, band- en plaatijzer moeten nu, volgens het tarief, alleen die ijzersoorten verstaan worden, welke door de nijverheid worden gebezigd tot het verkrijgen van ijzeren voorwerpen van verschillenden aard en vorm, en welke als grondstof te beschouwen en voor veelsoortig gebruik en onderscheidene bestemming geschikt zijn.

Onder dien algemeenen post kunnen dus het zoogenaamde raam-ijzer en het gebogen ijzer voor daken, welke elk slechts ééne enkele en bepaalde bestemming hebben, niet gerangschikt worden, en zoo het in de bedoeling van den wetgever had gelegen, om ook die bijzondere ijzeren voorwerpen bij den invoer vrij te stellen, dan zouden zij, even als spoorstaven en gaspijpen of buizen voor waterleidingen, uitdrukkelijk in het tarief onder de vrijstellingen zijn opgenomen.

Ik meen, dat de toepassing van het tarief, met betrekking tot het ijzer, zoo men het bovenstaande in het oog houdt, tot geene bijzondere moeijelijkheden zal aanleiding behoeven te geven, en dat men gemakkelijk zal kunnen beoordeelen, wat onder den post smeed-, staf-, roed-, band- en plaatijzer bij den invoer moet worden vrijgesteld en wat als ijzerwerk behoort te worden belast.«

Aan een particulieren brief uit 's Hage, dd. 7 Augustus, ontleent de *A. C.* het volgende: »Het door een dagblad medegedeeld berigt, als zou de brik *de Koerier* tot wachtschip te Rotterdam bestemd zijn, kan ik stellig tegenspreken. Ik meen integendeel zeker te weten, dat er bevel is gegeven om *eerstdaags* dit vaartuig *op te leggen*

»Wat er al medegedeeld is van eene promotie bij de marine, die uiterlijk in het begin van September zou plaats hebben, is insgelijks onjuist. Ik kan u de verzekering geven, dat er voorshands nog geen sprake is van promotie.«

Gedurende de maand Julij 1855, heeft de Holl. IJzeren Spoorweg opgebragt aan reizigers *f* 117,515.95; aan goederen enz. *f* 15,817.08 Totaal *f* 133,333 03.

De *Zierikzeesche Nieuwsbode* zegt in zijn jongste nommer: »Het zal bij velen niet vergeten zijn het zonderling vergaan van het schip *de Roompot*, en vooral niet bij de assuradeurs. Thans verneemt men, dat die zaak in regten zal vervolgd worden.

Naar men verzekert, bestaat het plan bij een paar ingezetenen, om in de gemeente Nieuwediep een stoomrijstpelmolen op te rigten. Men verwacht van dit plan veel goeds; immers kan de rijst onmiddellijk uit zee worden aangebragt, en gepeld zijnde op eene gemakkelijke wijze, waarheen men wil, worden uitgevoerd. (*R. C.*)

Uit Breda verneemt men, dat Z. M. heeft benoemd tot commissaris-special van Rijks-politie te Rozendaal, den heer J. B. Marchant, gepensionneerd wachtmeester der maréchaussée.

In de zitting van den gemeenteraad van Haarlem van eergisteren is kennis gegeven van eene insinuatie van de Algemeene Commissie voor de zaken der voormalige Weeskamers, houdende vordering om vóór den 1sten Januarij aanstaande eene som van *f* 29,000 te storten, met de verschuldigde renten, als bedrag van 't restant der aan de voormalige Weeskamer van Haarlem aankomende en deugdelijk erkende schuld.

In dezelfde zitting is eene subsidie aan de Hollandsche maatschappij van Landbouw geweigerd, om prijzen uit te loven voor de beste in den Haarlemmermeer-polder geteelde hoofdgewassen.

Bij de eerstdaags te houden algemeene vergadering van de afdeelingen der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, zullen voorstellen van elf departementen ter tafel komen, hoofdzakelijk ten strekking hebbende, om art. 4 van het algemeen reglement te doen vervallen. Telken jare schijnt men alzoo aan dat art. te willen tornen, 't welk, zoo als men weet, de strekking heeft, om niet-Cristenen ook tot het lidmaatschap toe te laten. Men beschouwt die strekking als hoogst gevaarlijk, vooral met het oog op het ontstaan van verdeeldheid en scheuring onder de leden. — Wij verwachten hierop de nadere discussien en nieuwen uitslag. — Voorshands komt het ons zonderling voor, dat men zendelingen afstuurt om heidenen te bekeeren, en in ons land niet-Christenen wil uitsluiten, om christelijke indrukken op te vangen. Wij kunnen niet begrijpen, dat in een Protestantsch land het denkbeeld van uitsluiting nog zoo zeer wordt gehuldigd. (*Utr. Ct.*)

Is er reeds berigt, dat de Roomsch Katholijke pastoor te Borne, appel heeft aangeteekend van het den 28 Julij door de regtbank te Almelo gewezen vonnis van vrijspraak: men wil weten, dat thans ook het Openbaar Ministerie van dit vonnis in beroep zal komen, zoodat eene geheel nieuwe behandeling dezer zaak voor het prov. Geregtshof in Overijssel te gemoet gezien wordt. (*Utr. Ct.*)

×× **Leijden.** Men verneemt, dat onze Burgemeester, Mr. A. O. E. Grave van Limburg Stirum, Zaturdag ll. is benoemd tot kommandeur der Luxemburgsche Orde van de Eikenkroon.

Zwolle, 10 Aug. In de zitting van de gemeenteraad alhier is ingekomen een rapport van de commissie tot de afdeeling over het provisionele plan van Burgemeester en Wethouders tot verandering in het belastingstelsel. — De meerderheid der commissie kan zich in zoo verre niet vereenigen met genoemd plan, als daarbij wordt geadviseerd tot de opheffing van den accijns op het gemaal, het geslagt en de brandstoffen, en het daarvoor in de plaats stellen van een hoofdelijken omslag van hoogstens ƒ35.000. Door het behouden van den accijns op het gedistilleerd en den wijn, kan de surveillance niet gemist en daardoor geene besparing verkregen worden. Ook ontbreekt der commissie opgaaf van een behoorlijken grondslag tot een goeden hoofdelijken omslag. Zij ontraadt derhalve een te stouten greep in het belastingstelsel, maar adviseert, om met 1 Januarij 1856 de stadsbelasting op het gemaal af te schaffen, en het daardoor ontstaande tekort te vinden door eene verhooging van opcenten op het gedistilleerd, des gevorderd tot het maximum, en het verder ontbrekende door een hoofdgeld, door Burgemeester en Wethouders voor te dragen.

Dinteloord, 7 Aug. De officier van justitie in het arrondissement Breda is heden morgen alhier aangekomen, om onderzoek te doen naar een diefstal met inbraak, gepleegd in den nacht van ll. Vrijdag op Zaturdag. Vier personen hebben zich omstreeks elf ure, ten huize van J. v. D...., ingang weten te verschaffen door een raam, waarvan zij de blinden hadden opengewrongen, zich toen naar het bed der echtelieden begeven, en deze door geduchte stokslagen gedwongen de sleutels van kasten en kisten te geven. Hunne eischen ingewilligd zijnde, hebben zij zich van verschillende gouden en zilveren voorwerpen, ongeveer elf honderd gulden in specie en twee jagtgeweren meester gemaakt. Na het huis in alle deelen te hebben doorzocht, zette zij zich aan tafel en aten op hun grootste gemak, brood met vleesch en spek, terwijl de te bed liggenden in angst het oogenblik van den aftogt. verbeidden, dat dan ook na den maaltijd plaats had. Naar men verzekert, is de justitie deze brutale dieven op het spoor.

Eene correspondentie van 8 Augustus meldt, dat de vier dieven in handen der justitie zijn.

VERSLAG

van de commissie uit den Haagschen Gemeenteraad, die belast is met het herzien van alle plaatselijke belastingen, uitgebragt op 7 Augustus jl. betreffende het gemaal, als gemeente-accijns.

[*Op dit stuk komen wij nader terug.*]

»Gelijk den Gemeenteraad bekend is, komt met den 1 Januarij 1856 de Rijks-accijns op het gemaal te vervallen, en gaan daardoor tevens te niet de opcenten, door de Gemeente van de hoofdsom van dien Rijks-accijns tot dus verre geheven.

Het beramen van maatregelen wordt aldus voor den Gemeenteraad onvermijdelijk, ter voorziening in het tekort, door het wegvallen dier gemeente-opcenten ontstaande; tot dekking van de uitgaven der begrooting van 1856, welke in September eerstkomende aan 's Raads oordeel moet worden onderworpen, tot dadelijke regeling kortom van al die punten van ons finantiewezen, op welken de zoo belangrijke verandering, die met den 1 Januarij eerstkomende in het Rijks belastingsstelsel in leven treedt, terugwerken zal.

De zaak, hier behandeld, is derhalve even gewigtig als spoedvereischend.

Naar uwe commissie voorkomt staan er twee wegen open, langs welken men voorzien kan in den stand van zaken, die de wet van 13 Julij ll. (*Staatsblad* no. 103), houdende afschaffing van het gemaal als Rijks middel, voor de gemeente 's Gravenhage heeft doen geboren worden.

De Raad kan besluiten, om gebruik te maken van de bevoegdheid, die art. 3 der bedoelde wet hem verleent, namelijk, de handhaving, immers voor één jaar, van het gemaal, als stedelijk middel, overeenkomstig de voorschriften van gezegd art. 3 te heffen.

De Raad kan ten andere besluiten tot *geheele* afschaffing van het gemaal, als stedelijk middel, reeds met den 1sten Januarij aanstaande.

I. Art. 3 der voormelde wet bepaalt:

»Te rekenen van den 1 Januarij 1856, geschiedt de heffing der plaatselijke belasting op het gemaal bij wijze van eigen middel.

»De belasting mag niet te boven gaan de som van ƒ 2 per 100 pond tarwe, van ƒ 1,60 per 100 pond spelt, en van 80 cents per honderd pond rogge, behoudens het geval voorzien in de tweede zinsnede van art. 250 der wet van den 29sten Junij 1851 (*Staatsblad* no. 85), als wanneer de belasting op de tarwe ƒ 3 per 100 pond kan bedragen.

»Nogtans kan aan de gemeenten, waar het evenvermelde bedrag naar de verhouding van het bereids toegestane getal opcenten wordt overschreden, de heffing tot dat hooger bedrag, bij wijze van eigen middel, worden toegestaan tot op het tijdstip, dat haar stelsel van belastingen in overeenstemming wordt gebragt met de voorschriften der wet van den 29sten Junij 1851 (*Staatsblad* no. 85).

Bijzondere wetten wijzen de gemeenten aan, in wier belang, uit hoofde van bijzondere omstandigheden, van de bij de tweede zinsnede van dit artikel, gestelde regels kan worden afgeweken.

Ons belastingsstelsel is nog niet op vasten grond gesteld, De tot dusverre vertraagde beslissing der Hooge Regering op den 24 Sept. 1854 aan Z. M. ingediend verzoekschrift heeft dit tot nu toe onmogelijk gemaakt.

De gemeente verkeert dus in het geval, bij het voorlaatste lid van art. 3 der wet bedoeld, en de Raad zou kunnen besluiten, van de Hooge Regering verlof te verzoeken, om tot op het tijdstip, dat ons stelsel van belastingen op vasten voet zal gebragt zijn, en dus nog voor het dienstjaar 1856, het stedelijk middel van het gemaal te houden op dezelfde hoegte als thans.

Gelijk echter gezegd is, de zaak vereischt veel spoed, en dit alleen zou voor uwe commissie reden genoeg zijn, om het rigten van eenig verzoek tot de Hooge Regering in dezen, te ontraden, daargelaten, dat er nog andere en gewigtige redenen voor pleiten, om, indien besloten wordt tot handhaving, althans voor het jaar 1856, van het gemaal als stedelijk middel, dit alsdan niet hooger te stellen dan het tweede lid des artikels, als normaal bedrag, toelaat.

Het geval, voorzien in de tweede zinsnede van art. 250 der Gemeentewet, bestaat in deze gemeente nog niet: en derhalve zou, bij naleving van art. 3, *tweede lid*, der wet, houdende afschaffing van het Rijks gemaal, slechts eene belasting van ƒ 2 voor de tarwe, en van 60 cents voor de rogge kunnen geheven worden, gelijkstaande met 100 opcenten der tegenwoordige Rijks-belasting in hoofdsom.

In de begrooting van 1855 is het gemaal geraamd, aan stedelijke opcenten en eigen middel, op eene som van ƒ 193,000: eene raming, die ook voor het dienstjaar 1856 niet te hoog schijnt, wanneer men overweegt, dat in 1853 het gemaal voor de Gemeente werkelijk, onzuiver, opbragt ƒ 197,810.08 en in 1854 ƒ 201,465.08.

De stedelijke opcenten op de tarwe bragten in 1854 op, ruim ƒ 175,000.

Vermindert men nu den tegenwoordigen gemeente-accijns van ƒ 3.35 tot ƒ 2, dan zullen die ƒ 175,000 dalen tot ƒ 104,477, en verkrijgt men een verlies van ƒ 70,523.

De stedelijke opcenten op de rogge, welke in 1854 opbragten ƒ 16,566, zullen, met terugbrenging der stedelijke belasting van 73½ cents tot 60 cents, naar raming gaan opbrengen ƒ 13,523 met een verlies van ƒ 3043.

Dit verlies van ƒ 70,523 + 3043 = ƒ 73,566, gelijkstaande met 38 pCt., wordt nog verhoogd door een evenredig verlies van ƒ 3,801.26 (ƒ 3,730.78 tarwe en ƒ 70.48 rogge), aan het eigen middel, dat in 1854 opbragt ƒ 9641, als: ƒ 9,257.78 tarwe, en ƒ 383.57½ rogge.

Bij nakoming derhalve van het *tweede lid* van art. 3 der wet, houdende afschaffing van den Rijks-accijns op het gemaal, heeft men *plus minus* een verlies te wachten van ƒ 77,367.

Op de vraag of, en in hoeverre de ingezetenen met zoodanige nakoming gebaat zullen zijn, kan uwe commissie volstaan met te antwoorden door eene verwijzing op bladz. 20, 22 en volgg. van haar, onder dagteekening van den 24 Mei 1854, aan den Raad ingediend, gedrukt en voor het publiek verkrijgbaar *Verslag*, *betreffende het tegenwoordig en toekomstig belastingstelsel binnen de gemeente 's Gravenhage.*

Bij het overwegen van bovenstaande vraag komt echter nog eene tweede vraag te pas, of, namelijk, de geldelijke toestand der Gemeente reeds vóór het jaar 1856, en zulks vóór dat het toekomstig belastingsstelsel op vasten voet is gebragt kunnen worden, eene geheele afschaffing van het gemaal gedoogt, en op welke wijze de ontbrekende sommen inmiddels zullen gevonden worden, die bij opvolging van art. 3, *tweede lid*, der meergemelde wet, reeds ƒ 77,367 bedragen zullen, maar, het spreekt van zelf, met vrij wat meer bezwaar zullen worden gedekt, wanneer het geheele gemaal, als Stedelijk middel wegvalt.

II. Besluit de Gemeenteraad tot geheele afschaffing van het gemaal, met den 1 Januarij 1856, dan ontstaat daardoor een deficit van minstens ƒ 193,000.

Het is niet te ontkennen, dat langs dien weg alleen eene merkbare ontheffing, voor zooverre den stedelijken accijns betreft, voor den verbruiker te wachten is.

Het is echter evenmin te ontkennen, dat het Stedelijk budget voor geene inkrimping meer vatbaar is; dat daarop bezuinigd is al wat mogelijk was, en zelfs meer dan dat; in die mate, dat zelfs noodzakelijke uitgaven in den laatsten tijd hebben moeten achterwege blijven.

De eventuele wegvallende ƒ 139,000 kunnen dus niet worden ontbeerd, en moeten op andere wijze gevonden worden, of de geregelde dienst der Gemeente staat op het spel. Hierbij komt nog eene som van ƒ 6000, die, volgens opgave van het dagelijksch bestuur, op de begrooting van 1856 in ieder geval zal te kort komen, zoodat, bij geheele afschaffing van het gemaal, als stedelijk middel, men op een deficit van omstreeks ƒ 200,000 zich heeft voor te bereiden.

Op tweederlei wijze kan men trachten die twee tonnen gouds te vinden,

Men kan of beproeven eene directe plaatselijke belasting uit te schrijven, welke twee ton zou dienen op te brengen; of wel, men kan sommige bestaande belastingen verhoogen en daarnevens eene, niet zoo hoog opgevoerde en derhalve eenigzins minder drukkende, plaatselijke directe belasting opleggen.

In deze laatste vooronderstelling zou men kunnen brengen de opcenten op:

de grondlasten.	met eene verhoogde opbrengst van:		
op 10 en 15 . . .	ƒ 20,000	gebouwde eigendommen.	
	- 500	ongebouwde	
het personeel			
op 5 tot 25 . . .	- 35,334 (1).		
het binnenlandsch gedisteleerd			
op 150.	- 46,000	ƒ 41,000 opcenten.	- 5,000 eigen middel.
het buitenlandsch gedisteleerd			
op 150.	- 5,141	- 3,341 opcenten.	- 1,800 eigen middel.
den wijn			
op ƒ 12 het vat. . .	- 12,000		
kunstwijn			
op ƒ 12 het vat	- 4,000	(naar gissing).	
waarbij komt, de hondenbelasting. . .	- 8,000	(als voren).	
Verhoogde opbr. van	ƒ 125,975		

Trekt men deze geraamde vermeerdering der bestaande belastingen, ad ƒ 125,275, af van de bewuste ƒ 200,000, dan schiet er nog een bedrag van ƒ 74,025 over, welke laatste som in dat geval noodwendig door eene plaatselijke directe belasting zou gedekt moeten worden, eene som altijd belangrijk genoeg, wanneer men bedenkt, hoe de plaatselijke directe belasting van 4 pCt. van de huurwaarde in 1849 zuiver slechts ƒ 46,000 opbragt.

Uwe Commissie ontveinst het niet, dat hetgeen zij hier ter sprake brengt, niet is *haar* stelsel.

Zij heeft in haar verslag van den 24 Mei 1854 genoegzaam getoond, geene bewondering te gevoelen voor die hooge opvoering van opcenten op de grondbelasting, het personeel, het gedistilleerd enz. Maar de omstandigheden zijn veranderd, een inkomen van bijna twee tonnen gouds valt voor de gemeentekas, hetzij geheel, hetzij in ieder geval gedeeltelijk, weg, en de vraag is nu niet meer, wat wenschelijk, maar wat mogelijk en raadzaam is?

Gaarne laat de commissie de beantwoording dier vraag over aan het meer verlicht oordeel van den Gemeenteraad, met name waar het geldt een alternatief, als hiervoren aangewezen, tusschen eene enkele plaatselijke directe belasting van ƒ 200,000, of eene verhooging van bestaande belastingen, op den hierboven omschreven voet, met en benevens eene plaatselijke directe belasting, van welke laatste regeling van zaken het gevolg zou zijn, dat de ontbrekende twee ton, voor een bedrag van ruim ƒ 132,000, bij wege van *directe* belastingen gevonden werd, en voor een bedrag van ƒ 67,000 door verhooging van belastingen op voorwerpen van verbruik.

Uwe Commissie heeft ook nog overwogen de mogelijkheid om het personeel in den zin van art. 246 der Gemeentewet slechts te stellen op 5 tot 15 opcenten, in welk geval dat middel niet veel meer dan ƒ 47,000 zou opbrengen (Verslag van den 24 Mei 1854 bijlage B), en de verhoogde opbrengst er van derhalve slechts bedragen zou omstreeks ƒ 14,666. Doch hiertegen bestaan twee bedenkingen, *Ten eerste*, dat aldus de te heffen directe belasting tot een noodzakelijk bedrag van ƒ 94,693 zou klimmen, en *ten anderen*, dat alsdan 's Raads bevoegdheid om het gedistilleerd op 150 opcenten te brengen, met het oog op art. 250, *tweede lid*, der Gemeentewet, minstens twijfelachtig wordt. Mogt de Hooge Regering tegen de 150 opcenten op het gedistilleerd in zoodanig geval bedenkingen opperen, ook op grond van den reeds gedurende het dienstjaar 1856 verstrijkenden termijn van art. 291 der gemeentewet, dan zou hierop oponthoud en dientengevolge moeijelijkheid ontstaan, en zou bovendien de berekende verhooging aan gedistilleerd (ƒ 51.141) al wederom ten laste komen van de directe belasting, die aldus voor een bedrag van ƒ 145,834 zou moeten worden geheven. De raadzaamheid om eene nieuw in te voeren belasting aldus op eenmaal op ƒ 200,000 of ƒ 145,834 te stellen, schijnt niet zonder grond, ook in verband met art. 255 der gemeentewet, te mogen worden betwijfeld.

III. In welken zin intusschen de Raad besluite, zeker is het, dat eene plaatselijke directe belasting met den 1 Januarij eerstkomende noodzakelijk wordt.

Uwe commissie laat ook de keuze van de *soort* der in te voeren directe belasting geheel over aan den Raad.

Eene zuivere *inkomst-belasting* of ook eene belasting op de *verteringen*, stelt uwe commissie harerzijds niet voor, omdat die in haar oog is onaannemelijk, gelijk elke andere belasting, onder welke benaming ook, die den belastingschuldige plaatst tusschen *zijne beurs* en *zijn geweten*.

Op bladz. 13 van haar Verslag van den 24 Mei 1854 deed uwe commissie dienaangaande haar gevoelen meer in het breede kennen, en zij volhardt bij die meening.

De belasting, die, naar het inzien uwer commissie, immers voor het aanstaande jaar, bij wege van proefneming, de meeste aanmerking verdient, is eene belasting, tot tweeledigen grondslag hebbende:

1o. De Rijkshuurwaarde der perceelen, en

2o. De talrijkheid van eenig huisgezin,

en afdalend percentsgewijze naar gelang van het grooter

---

(1) Acht maanden (van den 1sten Mei — ult. Dec.) van een verhoogd bedrag van ƒ 78,000, (Verslag van den 24sten Mei 1854, bijlage B).

aantal kinderen. Zoodanige belasting beveelt zich aan als eenvoudig, billijk, een vasten maatstaf opleverende, die elk inquisitoriaal onderzoek naar iemands vermogen onnoodig, elke valsche aangifte van den belastingschuldige doelloos maakt. Daarenboven bestaat eene dergelijke belasting reeds sedert 1853, naar hetzelfde beginsel, binnen de gemeente Delft, en mag men zich dus ook voor 's Gravenhage van hare goedkeuring door Z. M. den Koning met eenigen grond verzekerd houden.

Volgens het ontwerp, hiernevens gevoegd, eene verordening tot vaststelling van zoodanige belasting, zijn de huizen *beneden de drie honderd gulden huurwaarde*, van die belasting vrij, en is de belasting *hooger* of *lager* gesteld, al naar mate iemand geene kinderen heeft, dan wel het huisgezin uit meerdere leden bestaat, opdat aldus zij, die wegens de talrijkheid van hun gezin een groot huis genoodzaakt zijn te bewonen, minder betalen dan zij, die niet uit noodzaak, maar bij verkiezing en uit weelde, eene even groote woning betrekken.

De opbrengst der bedoelde belasting moet natuurlijk verschillen, naar gelang van het door den Raad te nemen besluit. Men zal de noodige berekeningen van die opbrengst gevoegd vinden bij het tarief, behoorende tot art. 5 der Verordening, waarbij de belasting op de huurwaarde wordt omschreven. De commissie neemt de vrijheid, zich aan die berekeningen, haar door eene bekwame hand verstrekt, te gedragen. Het zal den Raad daaruit genoeg blijken, hoe drukkend zoodanige plaatselijke directe belasting, zonder de noodige omzigtigheid, voor de ingezetenen zou kunnen worden.

Al hetgeen tot dusverre besproken is, lost zich, naar het oordeel uwer commissie, hoofdzakelijk op in de navolgende vragen:

1o. Zal het gemaal, als stedelijk middel, met den 1 Januarij 1856 worden afgeschaft?

Wordt die vraag *ontkennend* beantwoord, zoo volgt daaruit, naar het schijnt van zelf, dat voor het dienstjaar 1856 de belasting op het gemaal zal verminderd worden tot *f* 2 de 100 pond tarwe, en 60 cents de 100 pond rogge. Alsdan ontstaat er een te kort van *f* 83,367, hetwelk echter, na aftrek van de aan den Raad reeds voorgedragene *verhoogde* belasting op den wijn, ad *f* 12,000, van de *nieuwe* belasting op den kunstwijn, ad *f* 4000, en op de honden, ad *f* 3000, dalen zou tot een deficit van *f* 64,367, te vinden, hetzij geheel, hetzij grootendeels, bij wege eener plaatselijke directe belasting.

Wordt daarentegen de vraag no. 1 *toestemmend* beantwoord, dan ontstaat de vraag:

2o. Zal, hetgeen door de afschaffing van het gemaal wegvalt, en verder aan de middelen der begrooting van 1856 ontbreekt, ten bedrage van *f* 200,000, worden aangevuld *door verhooging van bestaande belastingen*, *vergezeld van eene plaatselijke directe belasting?*

Wordt ook die vraag *toestemmend* beantwoordt, alsdan komen aan de orde (met en benevens de Verordening, houdende de belasting op de huurwaarde), de verordeningen, door de commissie almede ontworpen, en hiernevens gevoegd, tot verhooging der opcenten op de grondbelasting, het personeel en gedisteleerd.»

Ingezonden Stukken.

De Maatschappij: tot Nut van 't Algemeen.

Ten vorigen jare werd in de algemeene vergadering der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen een besluit genomen, dat als de heilzame vrucht van verdraagzaamheid kan worden beschouwd. Te lang toch was deze zoo nuttige instelling gesloten gebleven voor hen, die door geboorte of belijdenis niet geacht worden tot de Christelijke godsdienst te behooren. Vele nuttige en achtenswaardige medeburgers, aan wie bij de Grondwet gelijke regten en aanspraken als aan alle Nederlanders zijn toegekend, werden op die wijze verstoken van het vele goeds, dat de Maatschappij oplevert. Zij beantwoordde dus slechts ten deele aan haar doel, door in stede van ten *algemeene* nutte, slechts voor *eenigen* werkzaam te zijn. Haar naam was dus in tegenspraak met die beperkte werking. Het was het jaar 1854 voorbereid, om den kring der bemoeijingen van Nieuwenhuijzen's edele stichting verder uit te breiden en den laatsten slagboom te doen wegvallen, dien de onverdraagzaamheid, in strijd met den waren geest des Christendoms, had opgeworpen. En zoo werd eene bepaling uitgewischt, die onze verlichte eeuw tot schande verstrekte en op de Maatschappij de smet van uitsluitingsgeest deed kleven.

Nederland, het toevlugtsoord van vervolgden om der godsdienstwille, gaf daardoor een nieuw en treffend bewijs van zijn onbekrompen zin. In het land, dat voor vrijheid van geweten bloedig gestreden heeft, en dat dit goddelijk regt ook in anderen steeds eerbiedigde, *kon*, *mogt* niet langer geduld worden, dat de deuren der Maatschappij gesloten bleven voor zoo vele zonen van hetzelfde Vaderland, die niet geacht worden de Christelijke leer te belijden. Zulk een besluit had met eenparige stemmen moeten worden genomen. Ons zou zelfs ééne stem tegen leed gedaan hebben. En dit was toch het geval niet. Niet één, maar velen verzetten zich tegen hetgeen billijkheid en christenpligt voorschrijven. Ja, wat meer zegt, nadat die beperkende bepaling was afgeschaft, ontzien zich onderscheidene harer voorstanders niet, eene poging aan te wenden, ten einde weder in het leven te roepen, datgene, wat, naar men meende, voor goed en voor altijd zou hebben opgehouden kracht van wet te bezitten.

Onder de punten ter beschrijving van de algemeene vergadering der Maatschappij tot nut van het algemeen, welke den 14 dezer maand te Amsterdam geopend wordt, is o. a. opgenomen een voorstel van het departement Rotterdam, in vereeniging met elf andere departementen, hetwelk de strekking heeft om art. 4 der in 1854 aangenomen wet van de Maatschappij in *dien* zin te wijzigen, dat, even als vroeger, niemand als gewoon lid der Maatschappij zal kunnen worden toegelaten dan die tot eenig Christelijk Kerkgenootschap behoort. Dit voorstel werd, met een ander daarmede in verband staande, den 27 Januarij ll. bij circulaire ter kennisse van al de departementen gebragt, onder voorbehoud, om later, in eene beknopte memorie van toelichting, de gronden te ontwikkelen, op welke het vereenigd besluit tot indiening van het voorstel rustte.

Deze memorie van toelichting is thans door verschillende dagbladen medegedeeld en het is naar aanleiding daarvan, dat wij omtrent deze zaak een enkel woord wenschen in het midden te brengen. — Wij hebben de gronden tot het vereenigd besluit gewikt en gewogen; maar — wij bekennen het openhartig — ze te ligt bevonden! Oppervlakkig beschouwd schijnt het stuk niet veel blijk van onverdraagzaamheid te ademen maar — men vergete het niet — ook de vergulde pil schijnt bij den eersten opslag geene bittere artsenij te verbergen.

Men noemt de memorie *beknopt*. Dat is waar, maar zij is toch *uitgebreid* genoeg, om veel te bevatten wat een wanklank in de ooren is van ieder, die de Christelijke godsdienst als eene wereldgodsdienst, als het uitvloeisel van liefde in den edelsten zin en meest verhevene beteekenis des woords beschouwt. In de memorie wordt gezegd en op den voorgrond gesteld: «Met name de Israëlieten, die «onder ons wonen, mogen, wanneer zij zich niet aan «haren invloed (dien der M.) onttrekken ook niet worden «uitgesloten van hare onvermoeide en belanglooze pogingen.» Maar waarin bestaat die niet-uitsluiting?

De Israëliet mag zijn geld geven tot instandhouding eener inrigting, wier grondwet in vrij duidelijke bewoordingen te kennen geeft: *Wij dulden den Israëliet niet. Wij arbeiden ten nutte van het algemeen, waartoe NB. de Israëliet niet behoort.*

Maar, zegt men, de niet-christen kan ook, tegen eene kleine jaarlijksche bijdrage, de uitgegevene werken der maatschappij bekomen en hare lees-vergaderingen bijwonen.

Wat de boeken betreft: wij gelooven, dat weinige christenen zelfs daarvoor alléén als donateurs tot de maatschappij toe treden. Zeldzaam toch is het voorbeeld, dat iemand in *al* de boeken, welke de maatschappij uitgeeft, belang stelt. De keuze blijft steeds beperkt tot hetgeen men bij de uitoefening van zijn beroep noodig heeft, of wat met bijzonderen smaak overeenkomt. En wanneer men nu bedenkt tegen welk een geringen prijs de werken der maatschappij, wanneer zij althans reeds in den handel of in gebruik geweest zijn, kunnen worden verkocht, dan toch zal men, waarlijk, niet in ernst volhouden, dat het verkrijgen van boeken een zoo groot lokaas tot het donateurschap uitmaakt. En wat de lees-vergaderingen betreft wanneer dit «deelen is in hare zegeningen,» dan moeten de voorlezingen der maatschappij inderdaad boven vele anderen gezegend zijn. In den regel toch boeijen voorlezingen alleen dàn, wanneer mannen van veelzijdig talent, en — hetgeen eene eerste vereischte is — die de gave van het woord bezitten, zich doen hooren en ook alleen dàn heeft meestal eene talrijke opkomst plaats. Getuige voor dit laatste de zoo vele ledige stoelen en banken bij verschillende leesvergaderingen, wanneer mannen van middelmatig talent het woord voeren. Neen, de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen bezit andere nuttige instellingen, en eerst wanneer de Israëlieten *daaraan* deel mogen nemen, kunnen zij geacht worden haren heilzamen invloed te ondervinden.

Men vreest het paard van Troje te zullen binnenhalen!

Wanneer de Israëlieten aan de beraadslagingen deel nemen, invloed verkrijgen op de werkzaamheden der maatschappij, enz., dan, — zegt men — handelt zij in tegenspraak met zich zeelve; maar *niet* wanneer zij haar eigen naam *Tot Nut van 't Algemeen*, logenstraft.

Prachtige logica!!

Maar, in ernst: waartoe die vrees? Is deugd dan niet één en ondeelbaar? Noemt de Israëliet *ondeugd* wat de Christen met den naam van *deugd* bestempelt, of omgekeerd? Abraham's vast en onwankelbaar geloof, Jozef's vergevingsgezindheid en de zelfverloochening van een Mozes: zijn dat *geene* christelijke deugden, al worden zij ons in Hebreën verpersoonlijkt? Ondeugden zijn zij waarlijk toch niet, al worden die deugden in hooger graad en meer vereenigd in den grooten stichter van het Christendom teruggevonden. — Bovendien, uitsluiting is het middel niet, dat tot het hart en het hoofd spreekt of overreedt. De inquisitie heeft nimmer zielen gewonnen voor het rijk van Christus, en terugstooting, uitwerping, vermag zulks evenmin. De klove, die den Christen van den Israëliet scheidt, wordt daardoor juist grooter. Uitsluiting is wel geene inquisitie, geene ligchaamssmarte; maar toch is zij pijnigend voor het regtgeaard gevoel.

Het beroep, dat in de memorie gedaan wordt op het 70jarig bestaan der beperkende bepaling, is een weinig afdoend argument. Juist *daarin* ligt eene reden tot aandrang, om onverwijld te herstellen een onregt, dat zoo lang, ja te lang geduld werd. Het gaat niet op, te zeggen, dat eene onbillijkheid, die sinds vele jaren dagteekent, burgerregt verkrijgt en als regtmatig kan worden beschouwd. Wat betreft de grondwettige uitsluiting van vreemdelingen van alle staatsbedieningen: die vergelijking is geheel valsch. Hoe vele malen moet het gezegd en herhaald worden, dat de Israelieten *geene* vreemdelingen zijn, noch staatsregtelijk, noch dáár waar het de bevordering van deugd en goede zeden betreft? Met verkropten spijt, met «*Schaden freude*» wordt gezegd: «de meerderheid, waardoor art. 4 werd aangenomen, bestond meer in schijn dan naar waarheid.»

Het is een stroohalm, waaraan men zich vasthoudt; maar het is tevens een niet zeer loyaal middel, om op een, eenmaal genomen besluit terug te komen. Waar het zulk een kardinaal punt als het onderhavige betreft, is het moeijelijk te gelooven, dat men het wets-ontwerp aannam «*niet zoo zeer van wege* als wel *in weerwil* van art. 4.»

Dat art. toch moest alle andere domineren. Het beginsel daarin nedergelegd, was eene levensquestie, en nu getuigt het van geen zeer goeden dunk ten aanzien van het gezond verstand en de loyauteit der meerderheid wanneer met andere woorden gezegd wordt: men beschouwde dit als een ondergeschikt punt en stapte daar maar vlugtig overheen! Dat is eene blaam werpen op 297 stemmenden, en eene onverdiende insinuatie tevens! Men vermoedde daarvan *niet* die uitwerking welke nu kan gebleken zijn. Dat is een bedekt verwijt van kortzigtigheid! Maar eilieve: welke uitwerking? Bedoelt gij ook, dat 39 verschillende departementen gewag maken van eene niet onbelangrijke aanwinst van nieuwe leden?

Neen, dat meent gij niet, want gij tracht die feiten weg te cijferen door schrikaanjaging, door spoken, welke gij in het verschiet (NB. in uwe verbeelding ziet. Maar daadzaken spreken. Waar tegenover vermoedens, daadzaken staan: wie zal dan aan de laatsten dan niet het meeste vertrouwen schenken? Zij verwijten, ja zij logenstraffen uwe zwartgalligheid. De betreurenswaardige gebeurtenissen, welke gij te gemoet ziet, hebben veel overeenkomst met de windmolens van den ridder der droevige figuur. Bij uwe leedbetuiging over het genomen besluit beklaagt gij u bitter over «den zeer sterken drang, door de commissie tot de wetsherziening en haren bekwamen voorzitter gebezigd, ook door middel van den indruk der openings-rede, om de aanwezigen op de algemeene vergadering tot de gave aanneming van haar wetsontwerp te bewegen.»

Die drang is de drijfkracht van het goede beginsel, dat zich zelf hielp; die indruk was de welsprekende overtuiging, welke in het gezag der waarheid ligt, die dank zij hare veêrkracht, wèl onderdrukt, maar niet verbroken kan worden. Voor *haar* moesten alle sophismen zwichten.

Kies dien «indruk» niet als een argument ter verdediging uwer uitsluitingszucht. Daarin is veeleer een wapen *tegen* u te vinden. Gij zult dien drang toch wel niet kunstmatig noemen. Dit immers zou eene dubbele beschuldiging zijn èn met opzigt tot den zeer geachten voorzitter en commissie èn ten aanzien van de meerderheid, welke met u in meening verschilt. Het slot der memorie is waarlijk kluchtig. Het is een noodkreet, een alarmklok. «*Helpt ons, Mijne heeren! de verwezenlijking dier dreigende toekomst, zoo veel mogelijk, af te weren!*» Wij roepen: onze beurt: ondersteunt ons om den afgod der onverdraagzaamheid en uitsluitingzucht te dooden op het altaar, wat ter zijner eere geofferd werdt, opdat de hemelsche liefde en menschenmin, zoo als die door Christus gepredikt zijn, meer en beter begrepen worden. Hij, die liefde is, schenke daartoe zijn milden zegen!

COSMOPOLITUS.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Maandag 13 Aug. 7 ...

RENAUDIN DE CAEN, vaudeville en 2 actes; SIX TERRE NEUVE, vaudeville en un acte; L'HOMME SENSIBLE, chansonnette; JOBIN ET NANNETTE, vaudeville en un acte.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM 10 Augustus 1855.

	Pct.			Pct.	
Nederland.			**Rusland.**		
Ned.W.Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$63\frac{3}{4}$			
Dito Certificat. .	3	$76\frac{1}{16}$ $\frac{1}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	103
Dito Dito . .	4	$93\frac{3}{8}$ $\frac{7}{16}$	Dito 1828/1829	5	$102\frac{3}{8}$
O. I. Leening. .	4		Cert. 1831/1833	5	$84\frac{1}{2}$
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	[illegible]
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$	125	Dito *Hope* . . .	4	$78\frac{1}{2}$
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	5	$77\frac{3}{8}$
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$		Dito 1854 . . .	5	$82\frac{1}{2}$
Frankrijk.			Inschr. Assig. .	6	
Obligatiën . . .	3		Certific. dito. .	6	
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	$1\frac{1}{4}$	$18\frac{11}{16}$ $\frac{13}{16}$	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3				
D° Binnenl. 6/m.	3	$30\frac{3}{4}$ $\frac{13}{16}$	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		$4\frac{7}{16}$	Metalliek . . .	5	$62\frac{7}{16}$
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	[illegible]
Portugal.			Dito Nation. .	5	$67\frac{7}{16}$
Londen nieuwe.	3	$39\frac{3}{4}$	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	$81\frac{13}{16}$
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$81\frac{13}{16}$

Philad., Bank-act. $2\frac{9}{16}$, Originele $2\frac{3}{16}$; Mexic., te Lond. p. 3 pct. $21\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; dito Onb. $21\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; Gren., te Lond. p. 100 $2\frac{1}{2}$ pct. $17\frac{5}{8}$; dito Onb. $17\frac{1}{2}$, $\frac{9}{16}$; dito Uitg. 7; Equad. $3\frac{5}{16}$, $\frac{1}{16}$.

Londen. Consol 91, $\frac{1}{8}$, overigens onveranderd.

Weenen. 5 pct. Metal. 77; Wiss. op Lond. 11.30.

Met uitzondering van Oostenrijksche, welke door voortgezette koopers voor geldbelegging wederom meer gewild waren, leverde de markt overigens niets meldenswaardigs nieuws, op.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.